

temné skvrny obrazů či nábytku a orientuji se. Pak pochopím: jsem doma. A opět uléhám.

Jindy se zkouším. Ležím, je tma, jsem přikryt a já si říkám – kdybych teď zpod pokrývky vysunul ruku, dotknu se jiné ruky, ruky odjinud, cizí ruky, ruky nehybné a klidné, možná laskavé a mírné, ale přece jen ruky záhadné a tajemné. Vymlouvám si to, říkám si: Máš přece maturitu, jsi jednou vzdělanec, tyhle věci už věda dávno vyvrátila, vysuň ruku! Ale nevysunu.

Jednou jsem zažil cosi podobného i za bílého dne. Bylo to v rovině luk a polí, bylo poledne, po nebi letěla bílá oblaka, byl prázdninový den, jeden z nejkrásnějších, jaké si mohu představit, někde ve vsi zvonili dvanáct a já jsem věděl, jak neslyšně se blíží po těch lukách ke mně stín za stínem, stíny těch oblak rychle plynoucích – a měl jsem strach. Strach z toho hlubokého ticha, z té nehybnosti, která na všem ležela a byla jenom zdůrazňována pohybem těch stínů, strach z přelomu, kterým je poledne právě tak jako půlnoc, a tehdy jsem se sklonil před velikostí fantazie, která vedle zjevů půlnočních stvořila – či poznala – i polednici.

Ale to všechno je poezie strachu.

Má i svou prózu a ta je horší. Děje se mezi lidmi.

Jezdíte stejně dobře na koni jako v autě?

Ne. Vždycky jsem odmítal vsednout na koně, a to dokonce i na jízdnárně, kde byl kůň přivázán a mohl se pohybovat pouze v kruhu – tedy na laně, jak se snad odborně říká; jakýpak kruh, jaképak omezení! Vzpomeňte na koně Horymírova! Ne. V tomto případě vzpomenu vždy na výrok Jiřího Sováka, který říká: „Přece jen je to *zvíře*! A ty nemůžeš vědět, co se v tý jeho hlavě děje.“

Na koně jsem však přece jenom vsedl. Stalo se to v rámci Momentů filmového festivalu, které točíme při karlovarských festivalech a kde si pro každý rozhovor vymýšlíme nějakou zvláštní situaci. A tu mne tedy prohánějí vodou, výbuchem, skalami, po střechách, barem – což je mi zvláště cizí a nechutné – prostě situacemi mezními a katastrofickými. A jednou že prý se bude točit na koni, tedy na koních, protože prý celá rumunská delegace jezdí a bude prý to krásná podívaná a možnost. Odmítal jsem. Jezdí-li na koních rumunská delegace, je to její věc, ale mne na koně nedostanou. Ujišťovali mne, že já budu na zemi, že přijdu pěšky s mikrofonom v ruce, že pouze oni budou na koních, že se všechno vymyslí – prostě typické filmařské útechy, když potřebují člověka vlákat

do svého nezodpovědná. Jelo se. Jela s námi celá jezdecká skupina z Karlových Varů, bylo to asi třicet jezdců, jelo se za město do lesů, kde se mělo točit na pasece. Mne vezli autem. Ale sotva jsem vystoupil, sotva mne měli obklíčeného lesy a jezdcí, přiznali se. Záběr prý bude vypadat takto: Ty přijdeš pěšky s mikrofonem v ruce, oni budou na koních. Položíš jim první otázku, ale oni otočí koně a odjedou na druhý konec paseky. Ty tedy vsedneš na jiného koně, dojedeš za nimi a uděláš rozhovor z koně na koně. Jim se to řekne: vsedneš, dojedeš, uděláš. Ale pro mne je to okamžitě western.

Povídám: „Prosím. Ale v tom případě žádám koně, který není schopen klusu.“

Měl jsem svou jasnou představu – viděl jsem v duchu jedno z těch moudrých a rozvážně se pohybujících zvířat, která rozvážejí pivo nebo uhlí. Kráčející váleudu.

Přivedli mne k jednomu koni a říkají mi, že toto je nejklidnější tvor zdejší stáje. Dívám se, kůň cuká hlavou, stříhá ušima, třese se v částech i jako celek, prostě cvok. Povídám jim: „Ten kůň je případ pro psychiatra, jsou-li tací i mezi zvěrolékaři.“

Ale oni zas, že naopak, že pouze odhání mouchy. Vypadalo to spíš jako odhánění bílých myšek, ale nejsem odborník, mohu se mýlit.

Napřed jsem k tomu koni mluvil. Vysvětlil jsem mu, že mám rodinu, že musím točit, že si nemohu dovolit být upoután na lůžku anebo trávit léto v sádře, a on kýval, jako by rozuměl. Pak mne na něj vysadili. Asi čtyři lidé mne zvedli do sedla a kůň hned vykročil. Inu – jezdecké zvíře. Domnívá se, že každý, kdo na něj dosedne, chce někam jet.

„Prr,“ povídám mu, „nikam se nejede. Jsem rád, že sedím. Postůj, divochu.“

Vysvětlili nám záběr, kůň to pochopil a točilo se. Nemusel jsem ho vůbec řídit, patřil k těm druhým koním tak, že za nimi šel sám. To chápu, tak se dá vycvičit i člověk, ale nepochopím, že ti druzí, když dojeli na druhý konec paseky, zastavili své koně a tito stáli. Můj k nim dojel, ale nestál. Chodil kolem nich, točil se na místě, couval, prošel křovím, vyšel jinudy a první, co zapřičinil, byla utržená šňůra mikrofonu.

Točilo se asi hodinu. Protože jsem během té doby ani jednou nespádl, propadl jsem pýše. Řekl jsem si – patrně máš talent. A pro zpáteční cestu jsem odmítl jet autem.

„Pojedu s ostatními koňmo,“ řekl jsem, „ale musíte mi přísahat, že se půjde krokem. Žádné výstřednosti!“

Souhlasili. Ale Rumuni projevili přání cválat. Proč – nevím. Času bylo dost. Bylo odpoledne a recepcce začínají až v půlnoci.

„Prosím,“ řekl jsem, „ať si zacválají. Jsou to naši hosté, proč bychom jim nedopřáli cvalu? Ale v tom případě rozdělme tu skupinu jezdců na dvě části. Jedna ať s nimi cválá a druhá ať jde se mnou krokem.“

Souhlasili, rozdělili se a ti první už se chystali. Uvědomil jsem si: Pozor! Až ten můj blázen uvidí, že ti jdou do cvalu, nic ho nezadrží. Půjde za nimi a s nimi. O to by nešlo, ale se mnou na hřbetě! A tak – jak jsem na něm seděl, předklonil jsem se, zakryl mu oči dlaněmi a držel je, dokud ti první neodcválali a nezmizeli za lesem. Pak jsem mu oči odkryl, on se rozhlédl, okamžitě pochopil, že je nás polovina, že se půjde domů a jediný z těch zbývajících se dal klusem vpřed. Ale směrem opačným.

Volali za mnou: „Nebojte se – on trefí!“

A jiní: „Přitáhnout otěže!“

A já: „Padám!“

Věděl jsem, je zle. Cizí zvíře, cizí krajina, já to tu neznám, on sotva, o kus dál jsou státní hranice a tam to nevysvětlím.

Ale dojeli nás, zastavili ho a splnili svůj slib. Šlo se krokem. Bylo to krásné.

A pak jsem pochopil, co všechno zmůže cvik a zvyk. A trénink. Za dva dny jsem volal do jízdárny, co je s tím koněm.

„Co by s ním bylo?“ říkali mi udiveně. „Jezdí.“

A já tři dny nechodil.

V rámci týchž Momentů jsem zažil – když už jsme u koní – ještě jednu hrůzu.

Prý – jestli bych jel, stran natáčení, klusácký dostih. Klusácký dostih jsem kdysi, před lety, viděl ve filmovém týdeníku a měl jsem od té doby mlhavou představu o jeho povaze a podobě. Tušil jsem, že je to malý vozík, ve kterém se sedí, a vpředu že je zapřažený kůň. Celek klusá. Souhlasil jsem. Na filmu, pokud jsem si pamatoval, to všechno vypadalo lehounce, vzdušně, skoro jako balet. Odvezli mne napřed na jakýsi trénink, abych si to zkusil. A tady jsem zjistil, že nejde o vozík. Je to tyč. Na tyči sedlo. Tam vás posadí, jednu nohu vám vymknou v kyčli směrem doprava a druhou doleva a obě upevní do zvláštních chapadel, takže jste v pozici obvyklé při Labutím jezeře, ale jinak velmi nezvyklé. A koňský zadek máte přímo před očima. Výhled vysloveně nepěkný, i když povědomý.

Řekli mi: Pozor. Dostih je to klusácký! To znamená, že nutno klusat. Přejdete-li do evalu, jste diskvalifikován, vyloučen, prohrál jste.

„Já?“ povídám. „Proč já? Snad poběží ten kůň! Jemu to vykládejte.“

Ale oni, že to je moje odpovědnost, já že to řídím, já že musím vědět co a jak.

„Ale já ani nevím, co je klus a kdy je cval! Co když budeme najednou třeba v trysku? Nebo v kalupu?“

A oni zase, že to se pozná právě podle toho zadku před očima. Dokud ty jeho poloviny stoupají střídavě – jsme v klusu. Jak začnou poskakovat současně – je to cval.

„Nu dobrá – je to cval! A co já s tím?“

„V tom případě mu protáhnete hubou oštěže a on zas přejde do klusu.“

„Jo – protáhnu mu oštěže, jeho to zabolí, dožere se, otočí, kousne mne do hlavy!“

Všechno mi vymluvili, vším mne ujistili, vodili nás napřed v malém kruhu, abych si zvykl, a pak že prý vyjedeme na závodistiště. Vyjeli jsme. Kůň to okamžitě poznal, vyrazil vpřed a já si uvědomil, že jsem dosud nevěděl, jak rychlé je to zvíře. Nedá se říci, že jsem ho vedl. Visel jsem na opratích a poslouchal, jak trenér, který jel vedle mne, mi říká všelijaké pokyny. Jak daleko jet při předjíždění, abych nechtěl kolem za kolo – což znám z Ben Hura, jak daleko se držet od zábradlí okraje a vůbec, co dělat, abych dojel v sedle. Pak jsme projeli zatáčkou a ocitli se před cílovou rovinkou.

„A teď si to dáme trochu rychleji,“ povídá mi trenér, ale konec jeho věty už jsem nezaslechl. Vyrazil jsem vpřed, či lépe – byl jsem vyražen a kůň, který své závodistiště zná, mi předváděl, co je to finiš. Padal jsem mlhou, bezvědomem, šokem, propastí temna a jedině, co jsem si jaksí uvědomoval – že mi nikdo neřekl, jak se to zastavuje. Ale ukázalo se, že nevím-li to já, nic nevadí – ví to ten kůň. Sotva projel cílem, zastavil se a žral trávu.

Člověk nezná svou budoucnost, a to je – jak míní Erben – dobře. Říká: „Lépe je v klamně naději snít, než pevnou mítí jistotu.“

Ale jednu jistotu mám: že už nikdy nepoježu klusácký dostih.

Není-li to ovšem klamná naděje.

Na stěnách hlediště v Semaforu jsou podepsáni různí slavní lidé: Armstrong, Kirk Douglas, Jengibarov, Forman, Mandlová. Trnka – platí taky tady ono rčení o jménech na všech sloupích?